

Din activitatea Institutului de tracologie în 1984

Activitatea Institutului de tracologie s-a desfășurat și în anul 1984 conform planului stabilit.

În cadrul activității de cercetare, menționăm săpăturile arheologice, efectuate la timp și în bune condiții, lucrările prevăzute în contractele de cercetare, editarea publicațiilor institutului, elaborarea de articole, studii și lucrări monografice — unele apărute în revistele de specialitate ale Editurii Academiei R. S. România, altele în publicațiile muzeelor — participarea la manifestări științifice interne și internaționale etc. Astfel, membrii institutului au participat cu comunicări și intervenții la majoritatea sesiunilor științifice organizate de muzeele din țară precum și la acelea inițiate de Institutul de arheologie din București, dintre care amintim : — A XVIII-a sesiune anuală de rapoarte arheologice — Alba Iulia — între 26 — 28 martie 1984 ; — Dezbaterile „Așezări fortificate geto-dacice între secolele VI î.e.n. — I e.n.” la Institutul de arheologie, organizată de secția de arheologie greco-romană, 3 — 5 mai 1984 ; — Primul simpozion național de numismatică — organizat de Societatea numismatică română în colaborare cu Muzeul Olteniei — Craiova, la Craiova, 18 — 19 mai 1984 ; — Aniversarea a 150 ani de la crearea Muzeului național de antichități, la Institutul de arheologie, București, 26 octombrie 1984, prilej cu care a fost reorganizată expoziția arheologică și documentară a Institutului de arheologie ; — Al XIII-lea colocviu al secției de arheologie a comunei primitive a Institutului de arheologie, cu tema „Prima epocă a fierului pe teritoriul României” — decembrie 1984.

În legătură cu integrarea și popularizarea rezultatelor cercetării, menționăm în primul rând colaborarea strânsă cu Facultatea de istoric-filozofie a Universității din București, sub forma asigurării de prelegeri, seminarii, conducerea unor lucrări de licență, coordonarea activității cercului de arheologie și istorie veche, îndrumarea studenților în practică și pe șantierele arheologice. Membrii institutului au susținut numeroase prelegeri la instituții, mari întreprinderi, case de cultură din capitală și din țară, intervenții la radio și televiziune, articole în presa centrală și locală etc.

Filiata din Cluj-Napoca a Institutului de tracologie a acționat în următoarele domenii : — *Cercetări arheologice* : conform planului unic aprobat de Comisia arheologică — în așezări și necropole din epocile bronzului, fierului, romană și post-romană, în cadrul unor colective de specialiști alcătuite în funcție de natura obiectivelor cercetate și de specializarea membrilor acestora — provenind de la Institutul de istorie și arheologie Cluj-Napoca, Universitatea clujeană, Muzeul de istorie a Transilvaniei și Muzeele din Transilvania și Banat. Rezultate importante au fost obținute prin începerea cercetărilor la Porțile de Fier ale Transilvaniei (Tapae), de către Institutul de istorie și arheologie, Universitatea din Cluj-Napoca și muzeu județene.

— *Cercetările interdisciplinare* au fost continuate de către Institutul de istorie și arheologie, universitatea și muzeul clujean pe de o parte și Institutul de fizică atomică din Cluj-Napoca, Catedra de mineralogie a Universității și Catedra de anatomie a Institutului agronomic — cu rezultate deosebit de fructuoase.

— *Valorificarea rezultatelor cercetării* s-a făcut prin publicațiile de specialitate din București, Cluj-Napoca și din țară, mai puține însă în revistele din străinătate. Au apărut lucrări monografice sau capitole de sinteză în cărți tratând diferite aspecte din istoria României. Membrii filialei au participat în număr mare la A XVIII-a sesiune anuală de rapoarte de la Alba Iulia, la sesiunile Institutului de istorie și arheologie din Cluj-Napoca, universitate, ale muzeelor din Caransebeș, Zalău, Drobeta-Turnu Severin, Constanța și Alba Iulia.

— *Popularizarea cercetărilor* s-a făcut prin articole în presă, conferințe în școli, instituții întreprinderi, unități militare, case de cultură, expuneri la radio și televiziune etc.

Filiata din Iași a activat în legătură cu planul de muncă al Institutului de istorie și arheologie „A. D. Xenopol”, al Catedrei de istoria României din cadrul Facultății de istorie din Iași, al Catedrei de antropologie și paleofaună de la Facultatea de biologie, precum și în cadrul activității muzeelor din Moldova.

— În luna martie 1984 a avut loc o ședință de lucru cu membrii filialei, în care s-a discutat realizarea problemelor din planul de cercetare pentru tema „Geneza și evoluția tracilor în spațiul carpato-dunărean în mileniiile II — I î.e.n.”;

- În luna octombrie 1984 s-a organizat întâlnirea de lucru cu lingvistul prof.dr. Helmut Rix (Universitatea din Freiburg, R.F.G.) în probleme de indoeuropenească, mai ales cu privire la documentarea arheologică și antropologică din spațiul carpato-ponto-dunărean;
- În luna noiembrie s-a organizat o ședință de analiză a rezultatelor obținute în cursul anului;
- Au continuat cercetările arheologice la Cucuteni (M. Dinu), Cotnari (A. Florescu), Brad (V. Ursachi), Răcățâu (V. Căpitanu), Bunești (V. Bazarciuc) și Strahotin (P. Șandurschi).
- S-au încheiat lucrările de protejare a rezervației arheologice de la Cucuteni (mormint princiar getic) — vizitat recent de participanții români și străini la simpozionul „Cultura Cucuteni în context european”.

Filiala Craiova, înființată în 1983, a desfășurat și ca o bogată activitate. Au fost abordate teme de cercetare prioritare pentru Oltenia, vizind toate epocile istorice, dar cu o pondere deosebită pentru epocile neolitică, dacică și daco-romană. Au activat șantierele arheologice de la Circea (M. Nica), Drăgănești-Olt (M. Butoi), Coțofenii din Dos (V. Zirra), Socu-Bărbățești (P. Gherge). Bizdina (C. Tătulea), Locusteni și Romula (Gh. Popilian).

În planul de cercetare al filialei au fost incluse și alte teme de cercetare, vizind epoca bronzului în Oltenia (S. Purece și Gh. I. Petre), instrumentarul agricol în sec. II — IV e.n. (C. Tătulea), așezări rurale din Oltenia în sec. IV — XI (Oct. Toropu).

Au fost întreprinse numeroase cercetări de teren, în special în zonele din sudul și nord-vestul Olteniei, puternic afectate de lucrările agricole de adincime și de decoperlările masive pentru exploatarea cărbunelui. În același scop a fost organizat la Tirgu Jiu, în colaborare cu Muzeul județean Gorj, o masă rotundă cu tema „Cunoașterea stadiului cercetărilor arheologice din județul Gorj și prioritățile de cercetare”, urmată de o sesiune de comunicări științifice.

În cadrul manifestărilor științifice, membrii filialei au participat la:

- Ciclu săptămânal de comunicări „Tribuna activității de cercetare științifică” — la sediul Centrului de științe sociale Craiova;
- În ianuarie 1984 — simpozionul „Unirea — coordonată majoră a istoriei poporului român: — organizat în colaborare cu Centrul de științe sociale Craiova, Universitatea din Craiova, Muzeul Olteniei, Societatea de științe istorice și Inspectoratul școlar județean;
- Membrii filialei au participat la sesiunile de comunicări științifice ale celorlalte muzee și instituții de cercetare de profil din țară.

Al VII-lea simpozion național de tracologie

Între 23 — 24 noiembrie 1984 a avut loc la Drobeta Turnu Severin cel de al VII-lea simpozion național de tracologie, organizat de Comitetul județean P.C.R. Mehedinți, Academia de Științe Sociale și Politice a R.S.R., Institutul de tracologie, Comitetul județean de cultură și educație socialistă Mehedinți și Muzeul regiunii Porților de Fier, dedicat celui de al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român și avind ca temă „Moșteniri traco-geto-dacice și daco-romane în România, în contextul unității și continuității poporului român”.

Înainte de deschidere, participanților le-a fost înmănat al doilea volum al publicației „Symposia Thracologica”, cuprinzind rezumatele comunicărilor.

Deschiderea festivă a simpozionului a avut loc în sala de ședințe a Consiliului Popular județean Mehedinți, în prezența unui numeros public. Cuvântul de deschidere a fost rostit de tov. Virgil Marcoșanu, prim secretar al Comitetului județean P.C.R. Mehedinți, care a făcut un succint bilanț al realizărilor obținute de oamenii muncii din județul Mehedinți în toate domeniile de activitate, punind accentul pe rezultatele obținute în dezvoltarea economică a județului. Totodată a fost subliniată importanța cercetărilor istorice și arheologice, menite să pună în lumină cu argumente convingătoare continuitatea neîntreruptă de locuire a poporului român pe aceste meleaguri.

Prof. dr. docent Dumitru Berciu, directorul Institutului de tracologie, a rostit apoi cuvântul de salut din partea Academiei de Științe Sociale și Politice și a Institutului de tracologie adresat participanților veniți din toate colțurile țării.

În continuare dr. Constantin Preda, directorul Institutului de arheologie din București a susținut comunicarea „Contribuții la istoria și civilizația geto-dacilor din bazinul Oltului inferior”, referindu-se la cercetările proprii efectuate în așezările geto-dacice de la Mărgăritești (sec. V — II î.e.n.), Morunglav, Pleașov (sec. III — II î.e.n.), Sprincenata (sec. II î.e.n. — I e.n.) și Milcov II (sec. I î.e.n. — I e.n.) prin care sînt documentate aspecte importante ale vieții și civilizației geto-dacilor în a doua epocă a fierului pe teritoriul cercetat. În încheierea lucrărilor în plen, dr. Mișu Davidescu, directorul Muzeului regiunii Porților de Fier a prezentat date referitoare la „Necropola tracică de incinerare de la Hinova”, cercetată sub ruinele unui castellum roman și datind de la începutul primei epoci a fierului (44 morminte, cu un bogat inventar).

În continuare, lucrările simpozionului s-au desfășurat în cadrul a două secții. În secția I au fost susținute 26 comunicări;

Prof. dr. docent Dumitru Berciu s-a referit la „Fenecmene de continuitate în arta traco-geto-dacică în Oltenia”, urmărind perpetuarea unor motive artistice din arta traco-getică a sec. IV — III î.e.n. pînă în sec. I î.e.n. și chiar mai tîrziu, pe baza pieselor de bronz descoperite la Ocnița și Polovragi. Dr. Vasile Boroneanț (București) a susținut comunicarea „Probleme noi ale cercetării arheologice de la Schela Cladovei-Mehedinți”, descriind etapele succesive de locuire din această importantă stațiune arheologică. Dr. Eugen Comșa (București), în comunicarea „Unele elemente de continuitate începînd din epoca neolitică” a ilustrat

persistența plină în zilele noastre a unor elemente de cultură materială și spirituală. Marin Nica (Craiova) a prezentat „Noi descoperiri în Oltenia aparținând culturii Verbicioara”, cu referiri la descoperirile din punctele Ctrcea-Viaduct, Locusteni-Predești, Ghidici, Grădinile-Islaz ș.a. Dr. Ion Andrițoiu (Deva) a adus „Contribuții la cunoașterea culturii Noua în sud-vestul Transilvaniei” pe baza descoperirilor de la Tărtăria-Valea Rea (necropolă). Sibișeni, Sebeș, Podu Pricopolui (așezări). Ion Chicideanu (București), în comunicarea „Unele probleme ale epocii bronzului în sudul Olteniei” a scos în evidență existența și importanța grupului cultural Bistreț-Ișalnița de la sfârșitul epocii bronzului. Gabriel Crăciunescu (Drobeta-Turnu Severin) a prezentat „Cîteva date despre cultura Gîrla Mare în lumina cercetărilor de la Izvoarele-Mehedinți” : aici a fost cercetată o așezare și o necropolă Gîrla Mare, cu un interesant material arheologic. Dr. Zoltan Szekely (Sfîntu Gheorghe) s-a referit în „Contribuții la dezvoltarea culturii materiale a tracilor în epoca bronzului în sud-estul Transilvaniei” la cercetările arheologice din stațiunile culturii Wietenberg de la Ciomortan, Eliseni, Simonești și Porumbeni Mici. Dr. Ion T. Dragomir (Galați) a trecut apoi în revistă „Descoperiri arheologice traco-geto-dacice din sudul Moldovei, privind continuitatea și unitatea poporului român”. Dr. docent Bucur Mitrea (București) s-a referit, în continuare, la „Geto-dacii și monedele vest-pontice din secolele III— I î.e.n.”, urmărind fazele de pătrundere și semnificația acestor monede în mediul geto-dac. Tot pe linia valorificării documentelor numismatice, Ion Stingă (Drobeta-Turnu Severin) a prezentat „Cîteva monede geto-dacice inedite din colecția Muzeului regiunii Porților de Fier”, urmărind în același timp circulația monedelor geto-dacice în aria județului Mehedinți. Dr. Ioan Glodariu (Cluj-Napoca) s-a ocupat de „Carierele și exploatarea pietrei în perioada statului dac”, studiind tehnicile și procedeele folosite de daci în exploatarea pietrei, construcția zidurilor și a teraselor. Mihai Irimia (Constanța), în comunicarea „Date noi privind necropolele getice de la Bugeac-Ostrov” a anunțat identificarea unei a treia necropole getice în această localitate. Marian Gumă (Reșița) a oferit „Precizări cronologice și culturale privind începutul primei epoci a fierului în sud-vestul României”. Dr. Emil Moscalu (București) s-a referit la „Cronologia așezării fortificate de la Orbeasca de Sus”, aducînd argumente pentru apariția ei în sec. V î.e.n. Violeta Veturia Bazarciuc (Huși) a prezentat „Noi descoperiri geto-dacice în podișul central-moldovenesc”, punînd accentul pe cele mai recente descoperiri din așezarea fortificată de la Bunești-Averești (jud. Vaslui), în primul rînd o frumoasă diademă de aur din sec. IV — III î.e.n. apărută în compania de săpături din 1984. Nicolae Conovici (București), în comunicarea „Date noi privind tezaurul de monede antice din județul Dolj” a precizat conținutul și semnificația istorică a unui tezaur din fosta colecție D. A. Sturdza, cunoscut sumar de mai multă vreme, în lumina noii cronologii a drahmelor din Dyrhachium și Apollonia. În comunicarea „Cîteva observații cu privire la armamentul dacic”, Liviu Petculescu (București) a adus precizări și corectări importante în legătură cu unele piese de armament din complexele daco-getice care au fost greșit interpretate pînă acum. Gheorghe Calotiu (Tirgu Jiu) a prezentat rezultatele ultimelor descoperiri din „Necropola de la Drăgoiești-Telești” (sec. V — IV î.e.n.). Viorel Căpitanu (Bacău) a prezentat necropola princiăra de la Răcătău în comunicarea „Contribuții la cunoașterea ritului de înmormîntare la geto-dacii din „dava” de la Răcătău, județul Bacău”. Mircea Barbu și G. Hurezan (Arad) au adus informații despre „Noi așezări dacice fortificate pe valea Mureșului inferior”, cu referire la stațiunile de la Vărădia, Cladova și Săvișin. Petre Gheorghe (Craiova), coroborînd datele arheologice cu mărturiile istoricilor antici, a adus „Mărturii ale prezenței tracilor și scordiscilor pe teritoriul Olteniei”. Dr. Dardu Nicolaescu-Ploșcor și N. Mirițoiu (București), într-o comunicare cu caracter interdisciplinar, au prezentat în încheiere „Elemente de permanență și continuitate biologică și culturală pe teritoriul României din epipaleolitic și pînă în prezent”.

În secția a II-a au fost prezentate 11 comunicări : Dr. C. C. Petolescu (București) a susținut o comunicare cu privire la „Vasul cu inscripție de la Blain (Gallia)” pe care este redată scena sinuciderii lui Decebal, alături de o inscripție și o altă scenă referitoare la întîlnirea dintre împăratul Traian cu regele Armeniei. Dr. Doina Benea (Timișoara), în „Cîteva observații asupra așezărilor daco-romane din sud-vestul României în secolele II — IV” a scos în evidență existența în Banat a peste 100 așezări rurale în care se face simțită prezența populației dacice între secolele II — IV, alături de populația romană colonizată, documentată mai ales prin inscripții. Dr. Liviu Ștefănescu și Maria Denis Ștefănescu (București) au urmărit „Moșteniri traco-geto-dacice și daco-romane în documente mehedințene atestînd unitatea și continuitatea în spațiul carpatodanubiano-pontic a românilor”. Dr. Gheorghe Popilian (Craiova) a prezentat în continuare „Centrul ceramic din așezările daco-romane de la Locusteni”, documentînd existența în această localitate a unui centru producînd atât ceramică romană cit și dacică tradițională, lucrată cu mina, în așezări datate în sec. II — III și IV e.n., de aceleași tipuri cu ceramica contemporană descoperită în Muntenia. D. Țeicu și Ovidiu Bozu (Reșița) au prezentat „Cercetări cu privire la așezările din secolele II — IV de Valea Birzavei, jud. Caraș-Severin”, cu unele date importante privind metalurgia fierului în această perioadă. Dr. Nicolae Gudea (Cluj-Napoca) s-a ocupat de „Granița de nord a provinciei Dacia Ripensis între 270 — 380 e.n.”, pe baza izvoarelor literare, epigrafice și arheologice, ajungînd la concluzia că în perioada menționată linia Dunării a funcționat ca frontieră oficială a acestei provincii. În continuare a discutat regimul politic al teritoriului dintre Dunăre și Brazda lui Novac de nord. Dr. Maria Comșa (București) a adus date interesante în „Contribuții privind moștenirea la români a unor obiceiuri funerare daco-romane « Obolul lui Charon », prezentînd unele argumente arheologice care pot susține această continuitate. Dr. Mioara Turcu (București) a susținut „Mărturii arheologice privind continuitatea populației autohtone în bazinul Argeșului inferior”, pe baza cercetărilor efectuate în așezările din perimetrul municipiului București. Pe aceeași linie de idei a urmat comunicarea lui Gh. I. Petre (Govora) referitoare la „Moșteniri daco-romane în nord-vestul Olteniei în contextul unității și continuității poporului român”. Dr. Marcela Popilian (Craiova) a urmărit într-o bine documentată argumentație „Supraviețuiri străvechi în transporturile tradiționale din nord-vestul Olteniei”, surprinzînd perpetuarea din vechime a unor procedee de transport a greutăților, grupate zonal : purtatul pe spate, purtatul pe umăr și purtatul pe cap. Pavel Ciobanu (Drobeta-Turnu Severin) a prezentat „Năprăorul sau măsuratul mic — obicei calendaristic păstosesc de primăvară”, moștenit din fondul străvechi traco-geto-dacic pentru a asigura starea de sănătate a vitelor și o împărțire cit mai corectă a produselor între proprietarii acestora.

În ședința plenară de închidere a lucrărilor simpozionului au fost prezentate rapoartele de activitate pe anul 1984 ale Institutului de tracologie și ale filialelor sale din Cluj-Napoca, Iași și Craiova. De asemenea a fost supus aprobării proiectul de plan pentru anul 1985 și s-a hotărât, la propunerea conducerii Muzeului de istorie națională și arheologie Constanța, ca locul de desfășurare a celui de al VIII-lea simpozion național de tracologie în 1985, să fie municipiul Constanța. După cum a arătat în încheiere directorul institutului de tracologie, simpozionul național de la Drobeta Turnu Severin s-a bucurat de o largă participare a specialiștilor din întreaga țară, cu comunicări de o înaltă ținută științifică, în cele mai variate compartimente ale științei tracologice. Intervențiile participanților au avut un caracter multidisciplinar, specific tracologiei, prin alăturarea unor contribuții din domeniile arheologiei, istoriei, numismaticii, antropologiei, etnografiei, epigrafiei etc. În încheiere, prof. dr. docent Dumitru Berciu a mulțumit conducerii locale de partid și de stat, forurilor culturale și Muzeului regiunii Porților de Fier pentru condițiile deosebit de favorabile desfășurării lucrărilor simpozionului, pentru ospitalitatea arătată, iar participanților pentru contribuțiile aduse și cu acest prilej.

La sfârșitul lucrărilor, participanții au vizitat Muzeul Regiunii Porților de Fier și castrul Drobeta, putând cunoaște rezultatele muncii entuziaste a specialiștilor muzeului mehedintean.

În cursul anului 1984 au văzut lumina tiparului următoarele lucrări monografice cu tematică de tracologie :

— Ioan Glodariu, *Arhitectura dacilor — civilă și militară (sec. II î.e.n. — I. e. n.)*, Editura Dacia, Cluj-Napoca (apărută la sfârșitul anului 1983) ;

— Dinu Antonescu, *Introducere în arhitectura dacilor*, Editura tehnică, București ; — Gheorghe Bichlr, *Getodacii din Muntenia în epoca romană*, Editura Academiei R. S. R., București ; Hadrian Daicoviciu], *Portrete dacice*, Editura militară, colecția „Domnitori și voievozi”, București ; Nicolae Gostar], Vasile Lica, *Societatea geto-dacică de la Burebista la Decebal*, Editura Junimea. Iași.

Nu au fost incluse aici acele lucrări de „popularizare” apărute în cursul anului 1984 care conțin date eronate, aprecieri fanteziste și denaturări ale adevărului istoric.

Nicolae Conovici